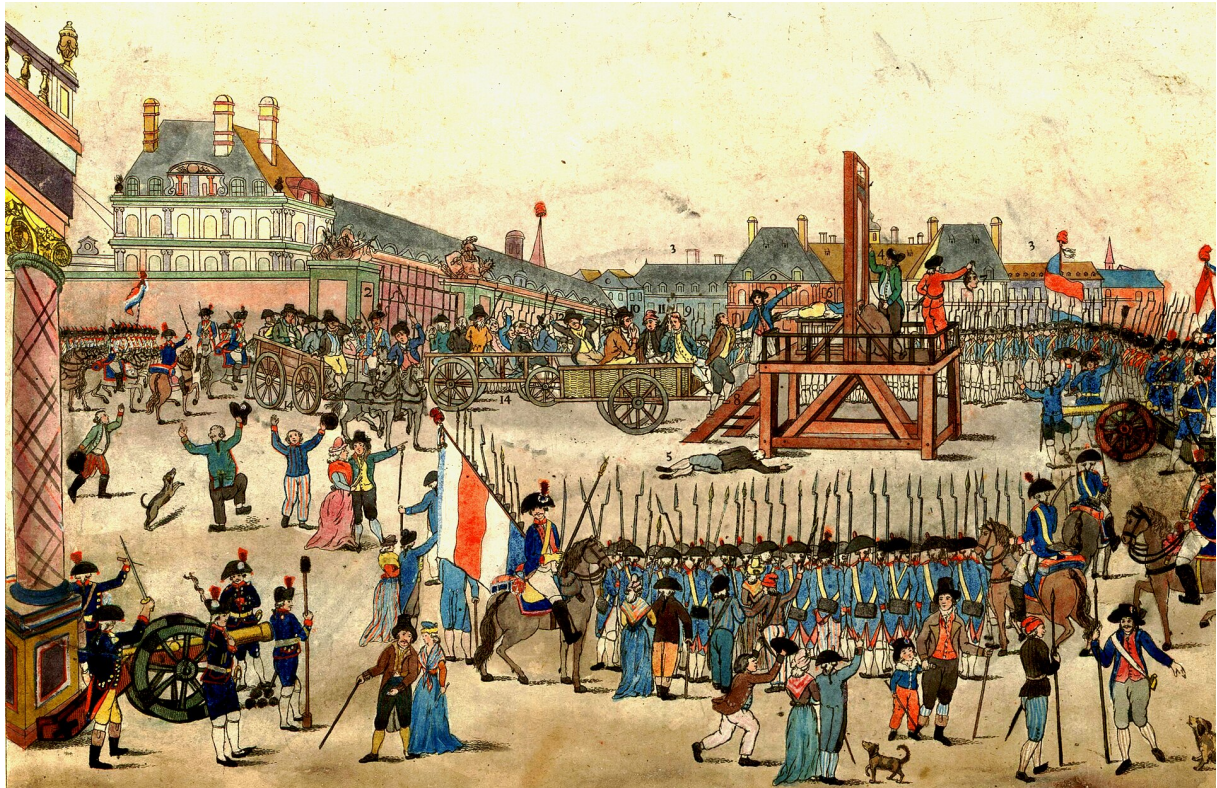

De Nieuwjaarsbijeenkomst

Toespraak Voorzitten Jan Poolen

Franse Revolutie, executie van Robespierre en aanhangers in 1794

Nieuwjaarsbijeenkomst AetA , Buitenplaats Koningsweg Arnhem, 07 februari 2026

Van 1789-1799 vond in Frankrijk de Franse Revolutie plaats. Een zeer interessante periode met grote politieke en maatschappelijke gevolgen. Een politieke omwenteling was het. De macht van privileges, adel en geestelijkheid werd onder druk van radicalen teruggedrongen. Maar ook de boeren en burgers kwamen in opstand. Met de verklaring van de rechten van de mens ontstond het iconische credo "Liberté, Egalité, Fraternité". Dit heeft zich verspreid over de hele wereld. Maar de paradox van de strijd om de vrijheid was dat Napoleon de macht greep, de revolutie eindigde en een dictatuur vestigde zich.

Belangrijk thema, dat geldt nog steeds in Frankrijk, was het recht op bescherming van eigendom. Dat kunnen omslaan van een revolutie in een dictatuur is kenmerkend in de geschiedenis. Je zou een parallel kunnen trekken met nu. De economische wereld, geld gedreven, bepaalt de politiek en de keuzes.

De wereld wordt steeds rechtser, populistischer en de dictatuur of een vorm ervan is nabij. In de tijd van de revolutie waren de pamfletten belangrijk. Zo konden ze de mensen bereiken en beïnvloeden. De vrijheid van drukpers was een groot goed. De parallel met en de huidige tijd is evident. Sociale media met haar algoritmen bepalen sterk het denkveld. En dan weet je nog niet of het klopt. Maar dat speelt altijd, ook in de Franse Revolutie. De onafhankelijk journalistiek staat vaak zwaar onder druk.

Op 14 juli, de nationale feestdag in Frankrijk, was de bestorming van de Bastille. Het omslagpunt. De Franse revolutie had ook ingrijpende invloed op de architectuur. De uitbundige Barok- en Rococostijlen die symbool stonden voor de monarchie en de aristocratie werden vervangen door het sobere neoclassicisme. De stijl stond meer voor de democratische idealen. De monumentaliteit en soberheid zien we in het werk van Ledoux en Boullée. Maar ook werden paleizen herbestemmend en kregen een publieke betekenis, bv Het Louvre. De Notre Dame werd wijnpakhuys. De stad werd heringericht met rechte lanen en pleinen. Alles met een duidelijke focus op de burger. Nut en functionaliteit stonden voortaan voorop.

We hebben geschiedenis nodig zei de Amerikaanse historicus Timoty Snijder. " We hebben geschiedenis nodig om onszelf te verdedigen tegen mythes. We moeten in de "3 minuten maatschappij" oppassen dat we ons alleen maar vormen door quotes. Denkracht is en blijft essentieel en in ons vak natuurlijk samen met verbeeldingskracht. Ook moeten we oppassen in stereotypen te blijven denken. We moeten het samen doen. Moeten ook open naar elkaar blijven staan. Ik geef dit minderheidskabinet het vertrouwen. Wordt bijna een zakenkabinet. Nu nog de oppositie. Zij moeten dat ook kunnen en willen. Architecten maar alle bouwpartners moeten de stereotypen loslaten. "Aannemers zijn alleen met techniek en geld bezig , ontwikkelaars willen alleen veel geld verdienen en architecten zijn het grootste risico in de planvorming". Vanuit kennis, vakmanschap, verbeelding en samenwerken moeten we elkaar toch kunnen vinden? We zijn allen nodig.

Als ik oude FORUMS opensla lees ik dezelfde zaken waar we nu mee bezig zijn, dezelfde uitdagingen en dezelfde worstelingen. Mark Twain zei al " Geschiedenis herhaalt zich nooit maar rijmt altijd een keer. Dat is een geruststelling vanuit het besef van de geschiedenis. De tijd is anders en de mensen zijn anders maar de thema's komen altijd weer terug. Zo zien we nu een revival van de tuinstadprincipes van Ebenezer Howard. De tuinstad waar stad en platteland samen komen. Howard was niet alleen een idealist maar had een compleet businessplan. Hij wist samen met de bouwende en ontwikkelende partijen prachtige rendabele tuinsteden te realiseren. Bv Letchworth.

In "Vrijheid, gelijkheid en broederschap" is voor mij vrijheid wel het hoogste goed. Vrijheid om te mogen zeggen wat je denkt, wie je bent en vrij te mogen reizen. Vrijheid is het collectieve. Vrijheid zou ook moeten staan voor de publieke zaak. Voor het algemeen belang. Helaas is dat in onze individualistische maatschappij soms ver te zoeken.

Ik was bij de lezing van John Körmeling in The Independant School of the City in Rotterdam. Wat een feest in oorspronkelijkheid, wat een feest in vrijheid en wat een onorthodoxe ideeën in een wereld die soms zo op slot zit met vastgeroeste uitgangspunten

Ben onlangs ook naar de film "La Grande Arche" geweest. Wie was er niet? De "boog van broederschap" met de verwijzing naar de Franse Revolutie. De Hyperkubus . Het was 1985. De tijd van de Grand Projects. President Mitterrand opent de enveloppe van de prijsvraagwinnaar. De volstrekt onbekende Deen Johan Otto van Spreckelsen heeft de prijsvraag gewonnen. Wat een verwarring. Heerlijk dat dit nog kon in een tijd van volledig dichtgetimmerde tenders. De winnaar is meestal al bekend. Johan Otto ging werken aan de opdracht maar moest constant zijn macht en positie bevechten. Hij ging uiteindelijk ten onder aan politiek ,macht en geld. Hij trok zich terug tijdens de bouw. Ga de film zien, de afloop is triest maar ook wel heroïsch.

Ik lees het nieuwe nummer van FORUM. Wat een feest. Ik ben er heel trots op, Complimenten Lisa en haar redactie. De reeks "What We Can Do" spreekt zeer aan. Vooral het activisme, de gemeenschapszin en de publieke waarden krijgen de terechte aandacht.

Waar staan we nu, vandaag ? Een voormalig Duits kazerne terrein en later defensie terrein. Je kan het je bijna niet meer voorstellen dat zo'n terrein getransformeerd wordt naar een woon-werkgebied. In een tijd dat defensie nu groot beslag legt op de beschikbare ruimte. Harro de Jong als initiatiefnemer en ontwikkelaar verteld over de nieuwe culturele laag in dit prachtige landschap.

Wat brengt 2026 voor AetA?

Excursie naar fotomuseum Santos, naar kantoor van afval, naar Cambridge en Oxford. Het gesprek over Japan en de thema's uit FORUM. De verschijning van nummer 1 en later het jaar nummer 2 van FORUM.

Een nieuwe website, gezonde financiën en een groeiende vereniging. Nu weer boven de 300 leden. We streven ook met de activiteiten van AetA Young naar 350 dit jaar.

De vereniging bestaat dit jaar 170 jaar met een beetje smokkelen door corona. 23 augustus 1855 opgericht door Jan Lelieman.

We willen een portfolio maken van de ontwerpers van AetA. Één A3 met een ultiem plan, idee, gebouwd, niet gebouwd. We maken daar een tentoonstelling van en wellicht een boek. We zullen jullie er voor benaderen.

We zijn druk bezig met de locatie maar block the date 27 september 2026.

Afrondend wil ik allereerst mijn bestuur bedanken. Ik ben erg blij met dit actieve en inspirerend team. Top. Mede namens het bestuur wens ik iedereen een jaar met optimisme, vrijheid en vriendschap.

Jan Poolen
Voorzitter AetA